

korte mededelingen

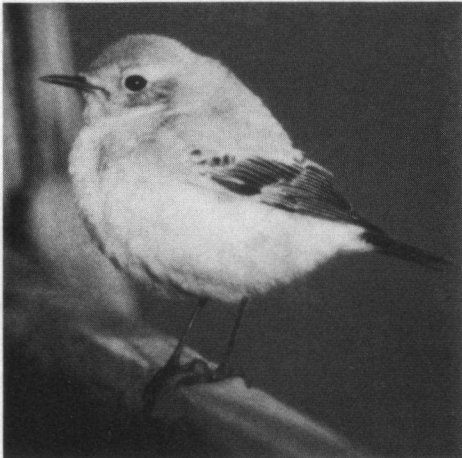
Zeldzame Tapuiten

Van J. van 't Hof ontvangen wij twee foto's van nu niet bepaald alledaagse soorten.

Bonte Tapuit ♀, Schiermonnikoog, 28 mei 1988.
Foto: J. van 't Hof.

De ene foto is van een wijfjes Bonte Tapuit dat op 28 mei 1988 op Schiermonnikoog werd ontdekt door T.M. van der Have en betreft de eerste waarneming van deze soort in Nederland.

Woestijntapuit, Oud-Alblas, 26 april 1989.
Foto: J. van 't Hof.

De andere foto is van een Woestijntapuit die op 24 april 1989 werd ontdekt bij Oud-Alblas door K. Ouwerkerk. De waarneming van deze soort is de tweede in Nederland. De eerste waarneming van een Woestijntapuit in Nederland was op 23 november 1970 te Eindhoven.

H.J.L.

Bossen langs de beken moeten natter en schoner

Broekbossen, de karakteristieke moerasbossen van de zandgronden worden ernstig bedreigd door vervuiling en verdroging. Toch zijn er goede mogelijkheden om de bedreigingen het hoofd te bieden en nieuwe bossen tot ontwikkeling te brengen. Dit schrijft de Natuurbeschermingsraad in een advies, getiteld: Beekbegeleidende broekbossen.

Broekbossen komen voor op natte plekken langs de beken van Oost- en Zuid-Nederland, dat wil zeggen in de beekdalen, direct langs de oevers van de beken. Dit is een belangrijk leefgebied voor vogels, zoals Bosrietzanger en Zwartkop, voor amfibieën en voor vlinders (onder andere Kleine IJsvogelvlinder). Ook voor vissoorten als Beekprik en Rivierdonderpad is het voorkomen van broekbossen van belang. Ten slotte zijn deze bossen een toevluchtsoord voor tal van plantesoorten, zoals Dotterbloem, Goudveil, Valeriaan en Slanke Sleutelbloem. Landschappelijk zijn de broekbossen van betekenis, omdat ze de plaats van de beekdalen in het landschap duidelijk markeren. Er zijn twee belangrijke bedreigingen voor de broekbossen. Ze verdrogen door diepe ontwatering in de omgeving, door grondwateronttrekking en door beekkanalisatie. De vervuiling neemt toe door aanvoer van meststoffen, bijvoorbeeld vis de beek of vis het grondwater.

De raad adviseert een groot aantal maatregelen om bestaande broekbossen veilig te stellen en nieuwe bossen te ontwikkelen. Een belangrijk punt is het herstel van de natuurlijke waterhuishouding, waardoor de broekbossen vaker overstromen en de kwaliteit van het water verbetert. De raad denkt, dat dit kan worden verwezenlijkt, zonder de landbouwproductie in de omgeving wezenlijk aan te tasten. Wel zal de bemestingsintensiteit op landbouwgronden in de beekdalen moeten verminderen.

Broekbossen komen onder meer voor in Noord-Drenthe, in de omgeving van Winterswijk, in Noordoost-Twente, in Midden-Brabant en in de Kempen.

Met dit advies sluit de raad aan op het ruimtelijk beleid, dat de overheid voor de zandgebieden ontwikkelt (4de Nota Ruimtelijke Ordening).

Het advies ligt ter inzage in de bibliotheek van de Natuurbeschermingsraad, Maliebaan 12, Utrecht en in de bibliotheek van het ministerie van Landbouw en Visserij, Bezuidenhoutseweg 73, Den Haag.

Het advies wordt franco toegezonden na betaling van f 7,- op postgiro 1565666 van de Natuurbeschermingsraad te Utrecht, onder vermelding van Beekbegeleidende Broekbossen.

Wereldprimeur voor Koninklijke Luchtmacht; Computersysteem voor het meten van vogeltrek

Vanaf 5 juni 1989 werkt de Koninklijke Luchtmacht met een systeem dat als eerste ter wereld uit radarsignalen vogeltrek kan registreren. Het zogeheten 'ROBIN'systeem (Radar Observation of Bird Intensity and Notification) is in opdracht van de Koninklijke Luchtmacht ontworpen door de Nederlandse organisatie voor toegepaste natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO). 'ROBIN' is in staat om op het radarscherm door middel van speciale filtermethoden vogels te herkennen. Op deze wijze is niet alleen de vogeltrek, maar ook de intensiteit van deze trek vast te stellen.

Aanvaringen met vogels doen zich bij de Koninklijke Luchtmacht vooral voor tijdens laagvlieg oefeningen met gevechtsvliegtuigen. In 1988 was er sprake van 195 vogelaanvaringen waarvan 34 met materiële schade. De oorzaak van het rela-

tief hoge aantal aanvaringen is de grote rijkdom aan vogels in ons land. Gerelateerd aan het aantal vlieguren is het aantal vogelaanvaringen bij de Koninklijke Luchtmacht vijf maal hoger dan bij de Amerikaanse Luchtmacht.

Het ROBINsysteem is bedoeld om vogelaanvaringen tijdens de vlucht te voorkomen. Het is in staat grote concentraties vogels snel en over een groot gebied te meten en zal bovendien worden aangewend om deze activiteit met redelijke nauwkeurigheid te voorspellen.

Het ROBINsysteem wordt onder meer geïnstalleerd op de Radar Post-Noord in Friesland van waaruit de Koninklijke Luchtmacht wordt voorzien van gegevens over vogeltrek. De routes van de gevechtsvliegtuigen kunnen hierdoor worden aangepast met als gevolg een beperking van het aantal vogelaanvaringen

■ Fysisch en Elektronisch Laboratorium TNO, drs. M.W. Ockeloen, postbus 96 864, 2509 JG 's-Gravenhage, 070 - 264 221 en Koninklijke Luchtmacht, Luchtmachtstaf, drs. L.S. Buurma, Hoofd Sectie Ornithologie, postbus 20 703, 2500 ES 's-Gravenhage, 070 - 493 591.

Hellevoetsluis wil bungalows bij Quackjeswater

Het Quackjeswater, één van de mooiste natuurgebieden op Voorne-Putten, wordt ernstig bedreigd. Na jaren van voorbereiding is de gemeente Hellevoetsluis van plan om in de aangrenzende Quackpolder een bungalowpark te laten bouwen.

Wanneer het zover komt zal het aantal recreanten dat het Quackjeswater bezoekt tot ongekende hoogte stijgen, is de vrees van terreineige-

naar 'Natuurmonumenten'. De natuurbeschermingsorganisatie heeft dan ook laten weten dat de ingang van het terrein aan de kant van de Quackpolder zal worden afgesloten, wanneer de bungalows er daadwerkelijk komen.

Het Quackjeswater maakte onderdeel uit van het natuurgebied Voorne's Duin tot het terrein in het begin van de jaren zeventig door de aanleg van de Dammenweg (de verbindingsweg van Voorne-Putten en Schouwen-Duiveland over de Haringvlietdam) van de rest van Voorne's Duin werd afgesneden. Door deze ingreep werd het Quackjeswater een apart natuurgebied, met een totale oppervlakte van tachtig hectare.

Het gebied is het gehele jaar door bijzonder geliefd.

Broedvogels zijn onder andere Boomvalk, Do-daars, Vlaamse Gaai en vele soorten zangvogels.

Spechten voelen zich erg thuis in dit gebied met zijn grote voorraad oude en dode bomen. Het Quackjeswater biedt bovendien onderdak aan de grootste kolonie Blauwe Reigers op Voorne-Putten. De laatste jaren worden steeds vaker Lepelaars foeragerend waargenomen.

Als doortrek- overwinteringsgebied is het Quackjeswater van belang voor vele eende- en futensoorten, en voor lijsterachtigen: Ook worden regelmatig Reëen in het gebied waargenomen.

Ten slotte moet zeker de bijzondere duinvegetatie worden vermeld waar het natuurgebied Voorne's Duin terecht zijn internationale bekendheid aan dankt.

■ Lies Zweers, Ottersveen 316, 3205 VJ Spijkenisse.

Quackjeswater.
Foto: Henk Zweers.

Overlevingskansen laatste Korhoenders

Het Korhoen, een vogel van heide- en hoogveen-gebieden, is in Nederland bijna uitgestorven. Op de Sallandse Heuvelrug (Overijssel) is het mogelijk een kleine populatie te behouden door het vergroten van het leefgebied. Het openhakken van de beboste heidevelden is daarvoor een eerste vereiste. Daarnaast zal een kleinschalig heidebeheer bestaande uit plaggen aangevuld met maaien en branden, moeten zorgen voor een gevarieerde heide. Het ontstaan van grote ongeschikte oppervlakten direct na de bewerking wordt daarmee voorkomen, terwijl de oprukkende vergrassing wordt tegengegaan. In een deel van de aangrenzende bossen zal een meer open, natuurlijk karakter nodig zijn. De verstoring van de vogels door de recreatie, loslopende honden, ruiters, autoverkeer, jacht en een schaapskudde zouden moeten worden voorkomen.

Dit concluderen de onderzoekers F.J.J. Niewold & H. Nijland van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer in hun zojuist verschenen onderzoekrapport: 'De Sallandse Heuvelrug als reservaat voor het Westeuropese heidekorhoen'. Zij deden de afgelopen jaren ter plaatse een intensieve studie naar de oorzaken van de achteruitgang van deze standvogel die voor heidevelden zo karakteristiek en bijzonder is.

De Korhoenders waren aan het eind van de vorige eeuw in Nederland zeldzaam. Na de komst van de kunstmest werden toen de heidevelden ontgonnen. Door versnippering en verruiging van de nog resterende heide- en hoogveengebieden, betere drainage van de beekdalen en een kleinschalige landbouw ontstonden overal goede leefgebieden voor het Korhoen. Daardoor maakte de soort in geheel West-Europa een explosieve ontwikkeling door. Tienduizenden Korhoenders leefden tussen 1910 en 1930 op en rond onze heide- en hoogveengebieden. Verdergaande ontginningen verminderden daarna het aantal leefgebieden. Een periode met een geleidelijke afname van de aantallen volgde. Na stopzetting van de ontginningen ging de achteruitgang echter verder. Grootschalige ruilverkavelingen, gevolgd door voortdurende landbouwkundige intensivering maakten het agrarisch gebied uiteindelijk onleefbaar voor de Korhoenders. Op heideterreinen met uitgebreide vegetaties van Vossebes, Bosbes of Kraaiheide konden zij zich, onafhankelijk van de omliggende landbouwgronden, nog enigszins handhaven. Toen ook het karakter van de nog resterende heidevelden veranderde door bosvorming, vergrassing en verdwijning van de oude struikheide, liepen de aantallen terug van 450 baltsende hanen in het voorjaar van 1976 tot 43 in 1988. Hiervan bevond zich ongeveer de helft op de Sallandse Heuvelrug. Op het vasteland van West-Europa leven daarnaast nog slechts enkele tientallen Korhoenders in België, West-Duitsland en Denemarken. Het gaat hier om een ondersoort die zich heeft aangepast aan het leven op de meer open heide- en hoogveengebieden. Behalve op de Sallandse

Heuvelrug en in de Hautes Fagnes in België zijn deze restpopulaties te klein en te verspreid om zelfstandig te kunnen voortbestaan.

Door de Korhoenders te vangen en van een miniatuurzendertje te voorzien konden Niewold & Nijland de schuwe en vaak onvindbare vogels dagelijks zonder verstoring volgen. Over het algemeen bleken de volwassen Korhoenders nog goede overlevingskansen te hebben. Weliswaar verdwenen hun favoriete foerageergebieden in snel tempo maar de conditie was goed te noemen. Ook 's winters, wanneer berkekatjes, boomknoppen, grassen, scheuten van heide- en bosbesstruiken en vossebessen op het menu stonden, kwamen de vogels goed aan de kost. Ook waren de overlevingskansen ten aanzien van roofdieren, zoals Vossen en Haviken, voldoende.

Van grote betekenis bleek dat zowel hanen als hennen zich op de Sallandse Heuvelrug bij voorkeur ophielden in oude heidevegetaties met een ruige structuur. Zowel de nesten als de hennen met kuikens werden daar uitsluitend aangetroffen. Niewold & Nijland vonden dat kuikens de eerste veertien dagen voor hun voedsel voornamelijk waren aangewezen op insecten en spinnen. Deze eiwitrijke voedselbronnen bleken onmisbaar voor een snelle groei. De kuikens vingden de grotere individuen en soorten zoals rupsen, trage vlinders, kevers en wantsen. Naast de onmisbare dekking herbergden deze oude struikheideplanten ook de meeste grote insecten. Gebrek aan levenskansen voor jonge kuikens bleek de hoofdoorzaak van de recente achteruitgang elders in het land. Dit is mede een gevolg van een gebrek aan geschikte oude heidevegetaties in praktisch alle Nederlandse heideterreinen. Andere voor heideterreinen karakteristieke diersoorten zoals onder andere Nachtzwaluw, Wulp en Zandhagedis bleken eveneens te zijn aangewezen op het zelfde type vegetatie. Ook zij worden zeldzaam.

Niewold & Nijland denken dat met de door hen voorgestelde maatregelen in de toekomst een uitbreiding van de populatie tot ± 100 vogels mogelijk is. Ook omliggende terreinen als het Wierdenseveld, Engbertdijkvenen, Lemelerberg en de Borkeld zouden weer een korhoendervriendelijk beheer moeten ondergaan, zodat uitbreiding naar deze gebieden mogelijk wordt.

Persbericht van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem.

F.J.J. Niewold & H. Nijland: De Sallandse Heuvelrug als reservaat voor het Westeuropese heidekorhoen. 102 bladzijden, 16 figuren, 12 tabellen. RIN-rapport 88/59 (1988). Uitg. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem. Prijs f 14.50. Verkrijgbaar door overschrijving op giro 5 160 648 ten name van RIN, Leersum, onder vermelding van rapportnummer '88/59'.

Zangdialect Ortoiaan vastgesteld in België

In verschillende recente publicaties is melding gemaakt van het bestaan van verschillende zangdialecten van de Ortoiaan in Nederland en België (zie Ecoscript nummer 12.06 1983, thema-nummer Het Vogeljaar 32 (3) 1984 en Het Vogel-

jaar 34 (2) 1986, De Kuluut 6 1986). Inmiddels is met behulp van sonogrammen vastgesteld dat de nog in Belgisch-Limburg voorkomende Ortolanen inderdaad het door Klaus Conrads geïdentificeerde noordwestelijk zangdialect hebben. De Belgische Ortolanen en de Ortolanen in de Achterhoek vormen restpopulaties van wat eens een omvangrijke zelfstandige zangdialectpopulatie in de lage landen was. In 1988 bestond de populatie op het Kempens plateau in Belgisch Limburg nog uit tien broedparen en twee territoriale mannetjes. Ondanks deze continue achteruitgang blijft de ortolanenwerkgroep aldaar actief. Jaarlijks worden door Martin Loenders en Jan Gabriëls (LISEC) de boeren in de betrokken ortolanenbiotopen afgegaan en wordt namens de werkgroep een symbolisch geldbedrag overhandigd bij Ortolaan vriendelijke gewaskeuze. In ieder geval een methode zoals die in Nederland helaas niet wordt gepraktiseerd. Naast verder onderzoek wordt tevens gewerkt aan plannen om het landschap in het ortolanengebied te behouden en te herstellen.

Deze actieve en vastberaden werkgroep zit dringend om fondsen verlegen. De geïnteresseerde lezers worden opgeroepen een donatie te doen op depositoboekje 088-2 072 480-70 van het Gemeentekrediet van België NV, Markt 33, 3740 Bilzen, België. Het Ortolanenfonds is gezeteld in het LISEC (Centrum voor Ecologie en Bosbouw), 3600 Bokrijk-Genk.

Van uw bijdrage zullen zeker niet alleen de Ortolanen kunnen profiteren maar ook soorten zoals Geelgors, Steenuil, Grasmus en dergelijke.

■ Pierre Maréchal, postbus 1187, 5602 BD Eindhoven.

'Ganzennotitie'

De 'Ganzennotitie' van de minister van Landbouw en Visserij zou op diverse onderdelen bijgesteld moeten worden, wil deze aanvaardbaar zijn voor degenen die in de praktijk bij het ganzenbeleid betrokken zijn. Met de voorstellen zoals die nu op tafel liggen kan men nog niet uit de voeten.

Aldus de Jachtraad op 7 november 1988 in het advies dat de minister van Landbouw en Visserij heeft gevraagd over deze notitie. De raad is samengesteld uit natuurbeschermers, landbouwers en jagers en aangevuld door deskundigen op diverse terreinen.

De raad constateert dat in strenge winters de lasten van opvang voor in Nederland overwinterende ganzen snel oplopen. Zij acht deze opvang een zaak van algemeen belang. Daarom vindt de raad het onjuist als deze lasten worden verhaald op boeren en jagers. De raad adviseert meer aandacht te besteden aan de mogelijkheden een fonds te vormen, zodat in zachte winters een reserve gekweekt kan worden.

De raad meent dat de ganzen buiten het jachtseizoen alleen in bijzondere gevallen be- en verjaagd mogen worden.

Daarvoor zullen dan speciale besluiten van de minister noodzakelijk zijn.

De raad zou graag zien dat er behalve aan de financiële- en schadezaken ook een ander aspect van het ganzenbeleid meer aandacht werd besteed.

De raad meent dat er op dit moment zoveel verschillende regelingen voor de opvang van ganzen aan de orde zijn, dat er verwarring kan ontstaan. De raad vraagt dan ook om verduidelijking, waarbij behalve voor de overwinterende ganzen ook aandacht voor de overzomerende ganzen van belang is.

Persbericht nummer 237 van de Jachtraad (10 november 1988).

Cijfers van jacht op ganzen in Nederland

In 'De Nederlandse Jager' 94 (1) : 6-7 worden aan de hand van de jachtveldenenquête van de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer van het ministerie van Landbouw en Visserij berekend hoeveel ganzen er zijn geschoten. In een grafiek is het aantal geschoten Grauwe Ganzen, Rietganzen en Kolganzen over de periode 1977/1978 tot en met 1986/1987 gegeven. Aangenomen wordt dat dit minimumschattingen zijn. Het aantal geschoten ganzen is aanzienlijk toegenomen. Eind jaren zeventig werden er jaarlijks circa 15.000 ganzen geschoten. In de jaren tachtig bedroeg het jaarlijks aantal geschoten ganzen circa 35.000 exemplaren met een duidelijke piek in het seizoen 1985/1986 waarin circa 85.000 ganzen geschoten werden. De toename is voornamelijk toe te schrijven aan het grotere aantal geschoten Kolganzen. De toegenomen jachtdruk op de Kolgans schrijven de auteurs B. Jenster & S. Siebenga toe aan de toename in het gebruik van een lokstal. Dit is inmiddels verboden.

Leeftijdstellingen van groepen ganzen en gegevens over de geschoten ganzen zouden een indicatie zijn voor het broedsucces van de ganzen dat per jaar en per soort erg aan wisseling onderhevig is. De jachtgegevens verkrijgt men dus pas ná het jachtseizoen, zodat dan weinig maatregelen meer genomen kunnen worden als de ganzen een slecht broedseizoen hebben gehad.

Vogel, mens en hond

Op 16 februari 1989 was ik met mijn kinderen op de zuiderpier van Harlingen getuige van een akelig drama. Eén van de vele, daar uitgelaten, honden liep los rond en kwam onverwacht op een op de basaltglooiing zittende Eidereend afstuiten. De vogel probeerde nog te vluchten, maar de hond ging hem achterna in het water en greep hem. Met de vogel in zijn bek liep hij 'triomfantelijk' naar zijn baas, die een paar honderd meter verder liep. Ik kon zien dat deze hem de buit (kennelijk al doodgebeten) afnam en neergooide op de glooiing; vervolgens werd de hond schielijk aangeliënd. Het is opvallend, dat Eiderendeen zelden vliegend vluchten; een vlucht 'te water' blijkt dus ook zijn risico te hebben.

Een droevige ervaring (over de vele honde-uitwerpselen op deze wandelpier zal ik het maar niet hebben).

Ter compensatie kon ik even later een bijzonder leuke waarneming doen. Een groepje steltloperjes kwam aanvliegen en ging rustig vlakbij, onderaan de glooiing van de pier zitten. Mijn dochter van acht had ze het eerst opgemerkt en toen

ik met de kijker van zeer dichtbij had vastgesteld, dat het Paarse Strandlopers waren, had zij ze al met het blote oog geteld: negentien exemplaren maar liefst! De vogels waren bijzonder mak, ze bleven rustig rondscharrelen of rusten, terwijl mensen langswandelden (en ze niet eens opmerkten: prima schutkleur!). Toen wij er op de terugweg weer langskwamen zaten ze er nog en pas toen twee honden (alweer) al te dichtbij kwamen, vlogen ze weg. Deze soort staat wel bekend om zijn makheid, maar zo dichtbij is toch wel erg mooi.

De Paarse Strandloper zit geregeld op de veel rustiger noorderpier, vaak samen met Steenlopers; hier op de zuiderpier, die veel drukker is, zie ik ze zelden. Overigens was het ook mijn eerste waarneming in deze weinig winterse winter. Wellicht komt hij in strengere winters wat regeldeur voor maar het blijft toch een schaarse soort, die op een beperkt aantal plaatsen voorkomt, vooral op pieren en dammen. Volgens de Atlas van de Nederlandse Vogels komen er langs de gehele kust gemiddeld nog geen 500 exemplaren voor.

■ Philip J. de Boer, Humaldastate 48, 8926 RH Leeuwarden.

Grote Mantelmeeuw met witte vleugelvlekken

Vroeg in de middag van 3 januari 1989 waren er vijf adulte Grote Mantelmeeuwen op de Zevenhuizerplas bij Zevenhuizen, Z.-H. aanwezig. Deze dobberden er te midden van grote aantallen (merendeels juveniele) Zilver-, Storm- en Kokmeeuwen. Al deze meeuwen rustten op de plas wanneer ze niet foerageerden op de vuilstort aan de overkant van de Rotte. Ze pendelden vele malen per dag tussen plas en stortplaats.

In de vlucht viel me één bepaalde Grote Mantelmeeuw in het bijzonder op. Deze had spierwitte polsvlekken bovenop beide vleugels. De vlekken leken ongeveer even groot, min of meer rond en scherp begrensd ten opzichte van het zwart (zie tekening.)

Op 10 en 12 januari waren er minstens vijf Grote Mantelmeeuwen ter plaatse, op 13 januari zelfs zeven. Onder deze vogels bevond zich steeds die met de witte vleugelvlekken. Op 22 januari was er slechts één Grote Mantelmeeuw, niet de gevlekte; op 26 januari was er geen enkele meer. Nadien ben ik er niet meer geweest.

Waarschijnlijk is er bij de hier gesignaleerde vogel sprake van partieel (= gedeeltelijk) albinisme. De grote en kleine dekveren van de handvleugel zijn pigmentloos, dus wit. Opmerkelijk is dat Grote Mantelmeeuwen gedurende een deel van de nazomer, zo rond augustus, een overeenkomend vliegbeeld vertonen. Ze missen dan tijdelijk de vleugeldekveren van de hand in verband met de rui, zodat de witglimmende schachten van de grote handvleugelpennen bloot komen te liggen. De meeste volwassen Grote Mantelmeeuwen bevinden zich dan nog in of nabij de broedgebieden in Scandinavië, de Baltische staten aan de Oostzee en op de Britse eilanden, zodat het ruibeeld hier niet vaak te zien zal zijn.

■ Auke B. Terluin, Azaleastraat 20A, 3051 TG Rotterdam.

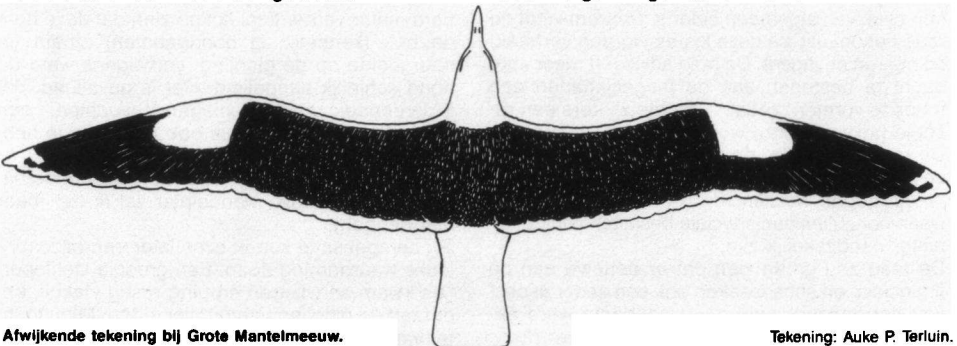
Uitzetten van Fazanten in 1989

Met ingang van 22 maart 1989 kunnen formulieren voor het aanvragen van een vergunning voor het uitzetten van Fazanten voor dit jaar worden verkregen.

Voor de uitgifte van deze vergunningen is een terughoudend beleid vastgesteld, hetgeen gedurende een overgangstermijn van zes jaren gevoerd zal worden (1986-1991). Gedurende deze termijn is het de bedoeling om te komen tot een situatie waarin na het seizoen 1991/1992 slechts Fazanten in de natuur worden geschoten zonder gekweekte Fazanten uit te zetten. De jachthouders kunnen door beheersmaatregelen, onder meer gericht op verbetering van het leefgebied, gedurende deze periode velden geschikt maken voor Fazanten, teneinde op de toekomstige situatie in te spelen. Tegen het einde van de periode zullen de effecten van het beleid worden nagegaan.

In terreinen waar toezicht door een jachttopzichter is, geldt als norm voor het uitzetten van Fazanten per hectare geschikt leefgebied, dat anderhalve Fazant uitgezet mag worden. Voor gebieden zonder een dergelijk toezicht is de norm één Fazant per hectare geschikt leefgebied van toepassing. Een voor de Fazant geschikt leefgebied bevat onder andere loofhout en/of naalddhout met een struiklaag van 10% of meer, of bestaat uit kleinschalige landbouwgebieden waarin voldoende dekking in de vorm van houtwallen, heggen en dergelijke aanwezig is.

Geen vergunningen zullen worden verleend voor

Afwijkende tekening bij Grote Mantelmeeuw.

Tekening: Auke P. Terluin.

natuurterreinen, in beheer bij particuliere natuurbeschermingsorganisaties, de grote eenheden natuurgebied, de beschermde en staatsnatuurmonumenten in het kader van de Natuurbeschermingswet, terreinen die in een goedgekeurd bestemmingsplan zijn aangewezen als natuurgebied, terreinen die als zodanig worden beheerd door publiekrechtelijke lichamen en de duinen. Tevens zal geen vergunning worden verleend voor het uitzetten in gebieden die niet geschikt zijn als leefgebied voor Fazanten, zoals open grootschalige landbouwgebieden met minder dan 10% dekking door houtwallen, heggen, ruige overhoekjes en dergelijke.

Ten slotte zal ook geen vergunning worden verleend indien voor onaanvaardbare landbouwschade in het eigen of in het aangrenzende jachtveld wordt gevreesd.

Persbericht nummer 39 (20 maart 1989) van het ministerie van Landbouw en Visserij.

Gemeenten staken massaal jacht op trekvogels

Niet minder dan 132 Nederlandse gemeenten ondersteunen het verzoek om afschaffing van de jacht op elf vogelsoorten. Het gaat om tien trekvogels en een standvogel waar thans de jacht nog op is geopend maar totaal geen enkele schade veroorzaken.

Na jarenlang vergeefs aandringen bij de minister van Landbouw en Visserij richtte Vogelbescherming zich vorig jaar met meer succes rechtstreeks tot de gemeenten. Omdat ook 'Natuurmonumenten' en de provinciale landschappen solidair zijn met de actie, wordt op vele tienduizenden hectares thans niet meer op deze vogels gejaagd.

Volgens directeur S. Woldhek komt de actie voort uit een absurde situatie. 'De trekvogels Wintertaling, Slobeend, Watersnip, Krakeend, Pijlstaart, Tafeleend, Kuifeend, Toppereend, Houtsnip,

Goudplevier en de standvogel Patrijs veroorzaken absoluut geen schade. Toch wil minister Braks ze niet uit de jachtwet halen'.

Men is dan ook zeer verheugd over de bijval van de vele gemeenten. Op het verzoek van de vereniging van 30 augustus 1988 zijn inmiddels honderden reacties ontvangen. Van de 182 gemeenten die al een standpunt hebben ingenomen hebben 132 gemeenten hun instemming met de actie betuigd. Enkele gemeenten troffen zelfs verdergaande jachtbeperkende maatregelen of vroegen minister Braks de jacht op deze trekvogels te sluiten.

Slechts vijftig gemeenten reageerden afwijzend op het verzoek: meestal omdat zij het beleid van de minister willen volgen.

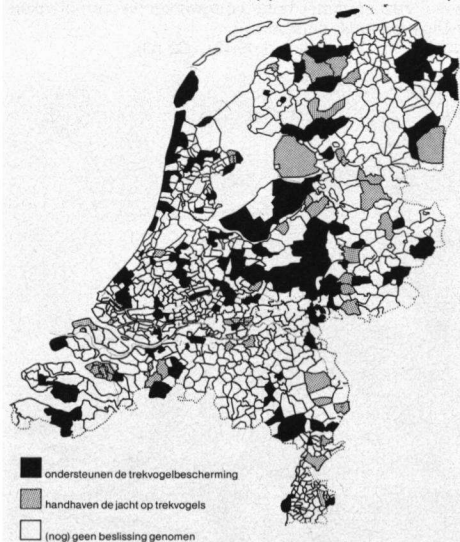
Kortgeleden ontvingen alle gemeenten een tweede brief van Vogelbescherming waarin het voorlopig resultaat van de actie wordt bekendgemaakt. De gemeenten die de jacht op de elf soorten sloten, krijgen als blijk van waardering een gratis lidmaatschap aangeboden. Dit in het kader van het negentigjarig bestaan van de vereniging. De gemeenten die afwijzende reageerden wordt verzocht het standpunt opnieuw te overwegen. Ten slotte vraagt men de gemeenten die nog geen beslissing hebben genomen, het voorbeeld van de 132 vogelvriendelijke gemeenten te volgen.

Er wordt op vertrouwd dat minister Braks niet langer achterblijft. 'Het signaal moet nu toch duidelijk zijn. De Haag kan niet langer blijven achterlopen bij de maatschappelijke ontwikkelingen', meent de directeur van de vereniging.

Cijfers van jacht op ganzen in Nederland

In 'De Nederlandse Jager' 94 (1) : 6-7 worden aan de hand van de jachtveldenenquête's van de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer van het ministerie van Landbouw en Visserij berekend hoeveel ganzen er zijn geschoten. In een grafiek is het aantal geschoten Grauwe Ganzen, Rietganzen en Kolganzen over de periode 1977/1978 tot en met 1986/1987 gegeven. Aangenomen wordt dat dit minimumschattingen zijn. Het aantal geschoten ganzen is aanzienlijk toegenomen. Eind jaren zeventig werden er jaarlijks circa 15.000 ganzen geschoten. In de jaren tachtig bedroeg het jaarlijks aantal geschoten ganzen circa 35.000 exemplaren met een duidelijke piek in het seizoen 1985/1986 waarin circa 85.000 ganzen geschoten werden. De toename is voornamelijk toe te schrijven aan het grotere aantal geschoten Kolganzen. De toegenomen jachtdruk op de Kolganzen schrijven de auteurs B. Jenster & S. Siebenga toe aan de toename in het gebruik van een lokstal. Dit is inmiddels verboden.

Leeftijdstellingen van groepen ganzen en gegevens over de geschoten ganzen zouden een indicatie zijn voor het broedsucces van de ganzen dat per jaar en per soort erg aan wisseling onderhevig is. De jachtgegevens verkrijgt men dus pas ná het jachtseizoen, zodat dan weinig maatregelen meer genomen kunnen worden als de ganzen een slecht broedseizoen hebben gehad.

Kaart van Nederland met overzicht van beslissingen van gemeenten.

Huiszwaluwkolonie gered van de ondergang

In West-Zeeuwsch-Vlaanderen is de Natuurbeschermingsvereniging 't Duumpje' onder andere actief op het gebied van huiszwaluwteellingen: regelmatig wordt in de dorpen geteld, met inschakeling van alle plaatselijke scholen, terwijl het buitengebied door de vogelwerkgroep zelf wordt onderzocht.

Eén van de belangrijkste kolonies bevindt zich in Biervliet, Wittestraat 2, bij de familie Gielleit. Ieder jaar was het weer verheugend te constateren, dat de kolonie groter was geworden, getuige onderstaand overzichtje:

jaar:	aantal broedparen:
1984	89
1985	91
1986	129
1987	128
1988	153

Bij een bezoek in 1988 gaf Gielleit te kennen, dat de goot, waaronder het grootste gedeelte zich bevond, moest worden vernieuwd. Hij had een kunststofgoot in gedachten, omdat een goot op de bestaande manier gemaakt, namelijk een goot met houtbeklede zinken goot, veel te duur zou uitvallen.

Dit zou rampzalige gevolgen hebben, want onder kunststofgoten wordt niet genesteld: alleen het gedeelte onder de overstek van de kopgevel zou overblijven. Na uitvoerig advies ingewonnen te hebben, onder andere bij 'Het Vogeljaar' werd hem het voorstel gedaan: hij levert en betaalt de kunststof dakgoot, en 't Duumpje' levert de be-

kleiding, en monteert het geheel. Hiermee ging hij accoord, en eind maart 1989 werd de oude goot afgebroken en de nieuwe aangebracht door vrijwilligers van 't Duumpje', te weten vader en zoon Simpelaar, Jacob de Hulster, Petrus van 't Westeinde, Luciën Boerjan en ondergetekende, terwijl de beide zoons en opa Gielleit ook een handje toestaken.

Om het karwei volledig af te ronden werden een achttal kunstnesten geplaatst om de vogels al vast een goede start te geven. Er werd dus niets aan het toeval overgelaten. De nieuwe goot was een exacte kopie van de oude, de onderkant ongevuld, de zijkant stak tien centimeter onder de onderkant vandaan en was groen geschilderd.

Daarna werd in spanning afgewacht, hoe de zwaluwen zouden reageren. Begin mei nog niets (het was tenslotte ook weer zo koud geworden), maar bij één bezoek op 27 mei werd er al volop gebouwd en van de kunstnesten werd ook al gebruik gemaakt! Wij maakten ons echter zorgen over het bouw materiaal voor de nesten, namelijk de klei, want het was overal beendroog en geen plassen te bekennen, terwijl ze nu juist, om nieuwe nesten te maken, zo veel klei nodig hadden.

Toch wisten de zwaluwen – en als je daar eens op gaat letten zie je pas hoe vindingrijk ze zijn – elk plasje en putje met water te benutten, in dit geval de plasjes water van het afsputten van de machines van de boer!

Met de zoons is afgesproken, – en dit wilden ze graag doen – dat, zolang er gebouwd werd, ze voor plassen zouden zorgen, als onverhoopt de klei op zou drogen. In juli gaan wij definitief de stand opnemen, wij zijn benieuwd!

In één van de volgende afleveringen zal hiervan bericht gegeven worden.

■ Sjaak Herman, Natuurbeschermingsvereniging 't Duumpje', Schouwborgstraat 2, 4501 BP Oostburg.

Een soortgelijke operatie geschiedde door de Oost-Zeeuw-Vlaamse Natuurbeschermingsvereniging 'De Stelkluit' op 15 april 1989 bij de familie Jo Riemens, Koudepolderstraat 21 te Hoek. Aan de eindgevel van een schuur broedden jaarlijks tientallen Huiszwaluwen. Met medewerking van een zestien meter hoge hoogwerker werden planken haaks op het boeibord aangebracht zodat een soort kunstmatige overstek ontstond.

(zie ook Bouke Grootjans: 'Huiszwaluvoorziening Koudenpolder' in 'De Stelkluit 19 (3) : 82-83).

Zes vrijwilligers van 't Duumpje brachten eind maart 1989 de vijftienvijftig meter lange houten dakgootommanteling aan om hiermee de grote huiszwaluwkolonie te Biervliet te kunnen behouden.
Foto: Peter Verduren.